

PSIHOLOGIA ORDINII. PSIHOLOGIA CUANTIC

Trei teme fundamentale:

probabilitatea cuantic , modelul fiin ei popperiene,
m sur toarea

TEMA 2

MODELUL FIIN EI POPPERIENE

- Este fundamental pentru în alegerea condi iilor necesare în crearea unui test psihologic eficient.
- Ca un prim argument: acest model a stat la baza teoriei construirii simulatoarelor.
- Un prim postulat al modelului popperian: între universul interior al individului i realitatea exterioar exist o rela ie de cvasi-identitate. Atunci când r spunde la un stimul provocator concret, creierul proceseaz , din imensitatea informa ional a universului interior, doar o parte din informa ie; aceasta ia forma stimulului la care se raporteaz . Se produce, astfel, o cvasi-identitate între harta universului interior al individului i harta stimulului extern, o cvasi-identitate nu doar de form , ci i de con inut. Configura ia interioar con ine informa ie i afecte corespunz toare rela iei sale cu stimulul exterior luat ca sistem de referin .
- Identitatea configura iilor a fost demonstrat de neurofiziologie i este formulat , ca ipotez , de teoria neogestaltului.
- Testarea r spusurilor unui subiect pentru un stimul determinat din realitatea extern , cum ar fi, de pild , sarcina de munc , presupune provocarea creierului în scopul construirii în universul interior al individului a unei configura ii identice cu a stimulului extern. Presupune un anumit mod de organizare a re elelor de sinapse neuronale, în a a fel, încât r spusul s constituie o schem a stimulului concret pentru care subiectul este testat. Spunem, un stimul concret pentru c marea majoritate a testelor i a chestionarelor ocupa ionale care se utilizeaz ast zi, inclusiv testele de

inteligent, se referă la o realitate abstractă și necum la realitatea pentru care este investigat subiectul. Din această cauză relevanța rezultatelor obținute cu aceste teste este slabă și supusă unor contestații vehemente.

- De altfel, aceste teste sunt folosite, din ce în ce mai mult, și în tot mai multe țări, doar în scopuri pur orientative, ca informație suplimentară, și nu mai constituie probe eliminatorii.
- Nu întâmplător, ele au o oarecare relevanță pentru activitatea colară. Activitatea colară seamănă aproape izbitor cu sarcina testului, realizându-se o cvasi-identitate dintre mediul interior și mediul extern. Chiar și scalele de evaluare, așa cum sunt alcătuite în prezent, sunt construite, în esență, după modelul notelor, având un caracter docimologic. Dar dacă aceste teste și scale au un anumit grad de eficiență în activitatea colară, ele nu mai sunt decât în prea mică măsură utile pentru testarea unui individ adult, mai ales atunci când investigarea se referă la sarcina de muncă a subiectului.
- Un al doilea postulat propriu modelului popperian: se testează intenția subiectului înainte ca ea să devină realitate. *În modelul meu*, spune K.R. Popper, *morătele înainte și moare oamenii*.
- Schema (modelul) stimulului și stimulul propriu-zis reprezintă o diadă complementară, un sistem cu două subsisteme. Realitățile reale și subiectul îi construiește în mintea sa o realitate virtuală, cvasi-identică cu prima. Acesta este sensul și esența simulatorului. Acolo, în mintea individului, se petrece, cu aproximație, ceea ce se petrece în realitate, modelul mental copiind, într-un fel, realitatea însăși. Modelul mental și stimulul real presupun o relație de cooperare. Cu cât nivelul acestei cooperări este mai ridicat, cu atât răspunsul este mai adecvat.
- Viața a demonstrat un adevăr care nu poate fi contestat. Copia nu este niciodată absolut identică cu originalul. Modelul mental al stimulului nu este, deci, identic cu stimulul însuși. De aici se naște și marja posibilă de eroare, care se înscrie, însă, între limite acceptabile. Testul Configurațiilor, construit de noi ca instrument de

m surare, r spunde ambelor condi ii presupuse de modelul popperian.

- Prin protocolul testului subiectului i se cere s defineasc rela ia cu un stimul dat din realitatea exterioar , sub o form sau alta: atitudine, comportament, motiva ie etc. În acest fel mintea subiectului se organizeaz în func ie de forma, informa ia, tr irile, motiva iile specifice stimulului respectiv. Testul a relevat un aspect foarte interesant. Fa de doi stimuli diferi i, uneori foarte diferi i, r spunsul subiectului poate avea o form identic . Dar aceea i form înscrie dou con inuturi diferite! Aceast constatare relev importan a protocolului de aplicare a testului, rolul deosebit pe care-l joac psihologul în a-i sugera subiectului con inutul stimulului pentru care este testat. Experimentul pe seama c ruia s-a realizat testul a condus la dou concluzii importante. Prima: exist un num r de forme limitate care se pot realiza în condi ii impuse. Condi ia impus în cazul nostru: forma este realizat din ase puncte i în interiorul unui dreptunghi. Prin modul de a ezare a acestor ase puncte subiectul urmeaz s - i defineasc rela ia cu stimulul. A doua: ordonarea ansamblului de modele realizate de subiec ii supu i experimentului are ca rezultat un model general al comportamentului uman, care r spunde întrutotul principiului cibernetic al conexiunii inverse. Formele respect în mod fundamental principiul genezei: androgenul/ masculinul/ femininul, principiul structurii: modele cu structur bun / modele cu structur slab , principiul sistemic: modele care reflect starea de ordine i stabilitate/ modele care reflect eterogenitatea i instabilitatea, principiul moralei universale: modele care pun în eviden atitudini ra ionale/ modele care indic atitudini ira ionale (anti-ra ionale). Principiul structurii, principiul sistemic i principiul moralei universale se adreseaz în primul rând rela iei subiectului cu con inutul stimulului
- În acest fel Testul Configura iilor r spunde i celei de a doua condi ii proprie modelului popperian. Configura ia (modelul, schema) realizat de subiect reprezint o inten ie de r spuns.

- Ea este, astfel, analizată sub trei aspecte: *forma originară* : androgen , masculin , feminin , *structura*. ordonat / dezordonat , de certitudine/risc, *coninutul moral*. atitudine rațională / irațională . În funcție de situație, se poate analiza și *principiul sistemic*: sistem stabil și ordonat/sistem eterogen și instabil.
- Modelul popperian înlocuiește modelul skinnerian a cărui influență în lume a început să se facă tot mai puțin simțită , încă de la începutul anilor 70. Testele psihometrice clasice sunt construite pe baza acestui model care este complet dezinteresat de importanța și de rolul pe care îl are conștiința în existența individului, căci , în general, de universul interior al acestuia.
- Modelul skinnerian se acordă , în matematică , cu principiul lanțului complet Markov. În cazul lanțului Markov nu are importanță originea verigilor inițiale. Pornind de la această premisă se poate construi, verigă cu verigă , un lanț complet, de tip probabilistic, pe suportul teoriei statisticii clasice.
- Modelul popperian are ca rezultat constituirea de lanțuri catastrofice ori fractale. Sunt tipuri de lanțuri care iau în calcul relația între mediul intern și mediul extern al subiectului. Ele se acordă cu matematica formelor create de Rene Thom ori de Benoit Mandelbrot. Lanțul catastrofic pune în evidență caracterul neliniar al evoluției individului, explică apariția evenimentului imprevizibil, a surprizei, a schimbării. Sunt lanțuri *vii*, au în ele emoție, sentimente, realitate. Sunt lanțuri ale sistemelor cu multe variabile, care evoluează la marginea haosului.